

Vlaanderen prominent aanwezig in Venetië.

Voor de 13de internationale Architectuubiënnale Venetië koos Sir David Chipperfield als thema "Common Ground". Met dit begrip wil hij de nadruk leggen op gemeenschappelijke affiniteiten tussen mensen onderling, tussen ontwerpers, tussen architecten en de plaats waar zij werkzaam zijn. Het is een sterk Europees gerichte biënnale met een accent op het delen van ideeën als basis van een architectonische cultuur. Ditmaal zijn de verleidelijke computerpresentaties afwezig, het accent ligt op wat het bindend element kan zijn voor de ontwerpende mens. Met uitzondering van Lord Fosters presentatie, geen overvloed aan videobeelden. Chipperfield maakte persoonlijke keuzes zoals een pelgrimsroute met symbolische gebouwen in Mexico of een groep die werkt rond de herbesteding van de luchthaven Tempelhof in Berlijn. Ook fotografie is ruim aanwezig.

Opening Biënnale: Hilde Daem, Marie-José Van Hee, Sir David Chipperfield, Paul Robbrecht. Projectie met de Gentse Stadshal in het Arsenale gebouw van de Biënnale.

De enige Belgen die door Chipperfield werden geïnviteerd zijn Paul Robbrecht, Hilde Daem en Marie-José Van Hee. De samenwerking van Robbrecht & Daem met kunstenaars was bepalend voor hun uitnodiging. Het plafond van hun ruimte is een werk van Christina Iglesias. Op drie schermen worden films getoond van de kunstenaar Maarten Vanden Abeele en interviews met o.a. Chris Dercon en

Anne Teresa De Keersmaeker. Een film toont de bouwfase van de Gentse Stadshal, het project dat ook aanwezig is in de vorm van een grote maquette. Schitterende beelden, een grotere citypromotie kan Gent zich nauwelijks voorstellen. Terwijl sommige Gentenaars zitten te zeuren over de nieuwe stadshal wordt dit uitzonderlijk project internationaal gewaardeerd. Ook de maquette van het Middelheim paviljoen te Antwerpen is te zien. Van Hee reduceerde het volume van een woning in Zeeland tot een houder voor een postkaart en een folder met foto's, info die de bezoekers kunnen meenemen. Deze presentatie is gelijktijdig genereus en bescheiden.

Binnen de selectie van het Engels bureau Caruso St.John is werk uit Vlaanderen opgenomen: Bovenbouw Architectuur (Dirk Somers) uit Antwerpen. Ook werk van Martine De Maeseneer was te zien in Venetië.

De Gouden Leeuw voor de beste inzending ging eerder onverwacht naar de groep Urban-Think Tank. Zij waren betrokken bij het "Torre David" project in het stadshart van Caracas. Een onafgewerkt 45 verdiepingen hoge skyscraper van een bank werd door de bevolking in bezit genomen. Hoe de mensen zich hebben georganiseerd in deze verticale toren is fascinerend.

Álvaro Siza kreeg de Gouden Leeuw 2012 voor zijn gehele oeuvre en bouwde in de tuin van het Arsenale complex "buitenkamers" rond bomen. De muren maken het licht zichtbaar, een ode aan de natuur.

Voor de landeninzendingen kreeg Japan de Gouden Leeuw. Architect Toyo Ito (de ontwerper van het Brugs paviljoen!) en een equipe van jonge architecten werkten na de tsunami ramp aan een nieuwe strategie voor de heropbouw. Hoe architectuur een "common ground" vormt met de bevolking. De meeste landen kozen voor een onderwerp dat affiniteiten heeft met het algemeen thema. Duitsland en Estland kozen als thema's levensduur en hergebruik van gebouwen, Frankrijk voor het probleem van de grote ensembles rond de steden. Rusland was een promotiestand voor een wetenschapspark waar "star" architecten werden ingekocht om het geheel een status te geven. In deze Biënnale deed ook de I-Pad haar intrede als medium voor toelichting.

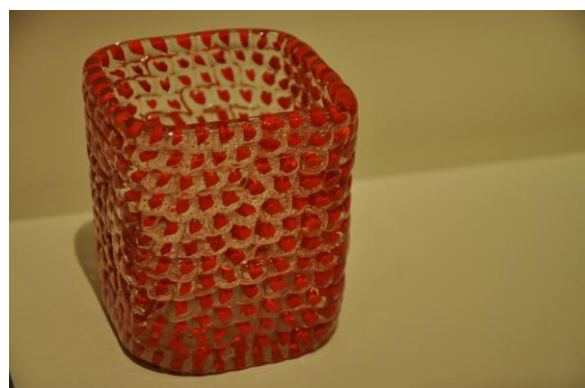
Nederland koos ditmaal niet voor een complexe vraagstelling. De installatie RE-SET van Petra Blaise bestaat uit bewegende gordijnen die het interieur van het paviljoen ontworpen door Gerrit Rietveld permanent transformeren. Het is een poëtische ingreep en een ode aan het licht.

Nederland en Vlaanden op de Biënnale 2012.

In het Belgisch paviljoen, juist gelegen naast Nederland, is het verhaal veel complexer. Ditmaal was Vlaanderen aan zet in het Belgisch paviljoen met als titel "The Ambition of the Territory". In opdracht van het VAI en de Vlaamse Bouwmeester brengt "Architecture Workroom Brussels", samen andere partners, een visie op het gebruik van beschikbare ruimte in Vlaanderen. De vraag is welke ambitie wij hebben met ons territorium en hoe daarin de landbouw al dan niet een toekomst heeft. Kunnen wij landbouw en productie samenbrengen met huisvesting? Het bureau De Vylder Vinck Tailieu zoekt naar nieuwe mogelijkheden vanuit de typologie van de oude vierkantshoeve. Zelfs Vanthemsche van de Boerenbond mag zijn verhaal brengen in het paviljoen. Het gaat niet over verdichting van onze steden, wel over hoe om te gaan met agrarische- en tussenzones. Volgens de curator Joachim Declerck kan Vlaanderen als labo fungeren voor deze Europese problematiek van grondbestemming. De presentatie is eerder saai en men kan zich de vraag stellen of buitenlandse bezoekers deze problematiek kunnen vatten. De grote tekening van Studio Grootens, een interessante driedimensionale weergave van Vlaanderen, zal bij velen overkomen als behangpaper. Deze expositie wordt later dit jaar gepresenteerd in deSingel te Antwerpen.

Tijdens de opening werd ook de Engelse versie van het Jaarboek Architectuur Vlaanderen gepresenteerd en het Spaans tijdschrift 2G nam de gelegenheid te baat om een themanummer rond Office Geers & Van Severen voor te stellen. De architectuur in Vlaanderen staat in de internationale belangstelling. Er zijn andere tijden geweest! Het 102 jarige Duits tijdschrift Bauwelt bracht een nummer uit rond Vlaanderen met woningen van De Vylder Vinck Tailieu en Marie-José Van Hee. Ook de Gentse Stadhal wordt geplaatst binnen een tekst van Christoph Grawe, directeur van het VAI (Vlaams Architectuurinstituut).

Voor wie deze architectuur tsunami teveel wordt is er nog een expositie in Fondazione Cini. Wie Venetië zegt denkt direct aan het glaswerk van Murano. Tussen 1932 en 1947 maakte architect Carlo Scarpa voor Venini schitterende glasobjecten. Hij gaf aan de eeuwenoude traditie een moderne dimensie. Scarpa ontwierp in 1957 ook de Olivetti shop aan het San Marco plein, een pareltje dat recent weer te bezoek valt na restauratie. Het is meer dan een toonzaal voor

schrijf- en rekenmachines, het brengt in compacte vorm de kosmos van Venetië. Ook hier is België aanwezig met een stuk "marmo belga", een pikzwarte steen waarover water vloeit.

Marc Dubois

Architectuurbiënnale Venetië tot 25 november 2012.

www.labiennale.org